

fòrum

Jordi Samsó

“Es comença a entendre que la diversitat d'orientació sexual és present a tots els àmbits de la vida”

Una conversa amb Carme Porta

Fotografia: Albert Salamé

A la Carme Porta (1964) i al Jordi Samsó (1954) els uneixen més de 30 anys d'activisme pels drets del col·lectiu LGTBI. Han compartit lluites, manifestacions, debats i, fins i tot, despatxos al Govern de la Generalitat. L'una es va criar a Esplugues de Llobregat, va cursar estudis d'Imatge fílmica, ha militat a l'independentisme d'esquerres des dels 17 anys. Al final, va acabar sent secretària de Polítiques Familiars i Drets de la Ciutadania durant el govern catalanista i d'esquerres i s'ha implicat a fons en el moviment feminista, des del Grup de Dones Lesbianes, Ca La Dona, la Xarxa feminista La Bonne i, ara, treballant a la Fundació SURT. L'altre es va fer activista un 11 de setembre del 1979, va ser membre del Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC), la primera organització combativa pels drets de les persones LGTBI, i va acabar dirigint l'històric Casal Lambda de Barcelona, un espai d'orientació, reflexió i visibilització de l'homosexualitat. Samsó també va tenir responsabilitats al Govern: va liderar el programa pels drets del col·lectiu LGTBI i va impulsar el pla interdepartamental que va establir les bases per assolir aquests drets. Ara, es tornen a trobar als carrers.

Cristina Garde > Ambdós van començar de ben joves a reivindicar els drets de les persones LGTBI. Just mor Franco i comença la Transició, es crea el FAGC, que lluita per derogar la Llei de perillositat i rehabilitació social. Quan s'aconsegueix fer caure la llei, hi ha un esclat del moviment LGTBI i comença tot un períple de lluites compartides pel reconeixement de drets. Com us van conèixer?

Carme Porta > Jo vaig entrar a la dècada de 1980 al que va començar a ser el nucli impulsor del Grup de Lesbianes Feministes de Barcelona. El Jordi i jo ens vam conèixer quan es va crear la Comissió Unitària 28 de Juny, que aplegava entitats i associacions del col·lectiu LGTBI. Després, durant el 1992, vaig haver-me de distanciar, del Grup de Dones Lesbianes, i també del meu activisme polític. De fet, vaig haver de desaparèixer, pràcticament! [Riu]

Jordi Samsó > I tant! Se't buscava i no se't trobava! [Riu]

Carme Porta > El 1992, quan va esclatar l'anomenada «Operación

Garzón», van detenir a 75 independentistes i jo era una de les encausades... El 1999 entro al Parlament com a diputada. En aquell moment, m'encarregava de la comissió d'estudi de la SIDA i duia les polítiques del col·lectiu LGTBI i de dones. Després, el 2003, en el Pacte del Tinell del govern catalanista i d'esquerres, es va contemplar impulsar, a petició d'Esquerra, un pla transversal que reconegués els drets del col·lectiu LGTBI. Quan se'm va demanar qui podia coordinar-lo, vaig pensar de seguida en el Jordi, perquè tenia l'experiència al Casal Lambda i moltes vinculacions amb el moviment. Tenia tota la lògica que les polítiques d'un col·lectiu concret les engegués algú que n'havia estat activista.

Jordi Samsó > En tenia, de lògica, i en té encara! Jo arribo al moviment el 1979. Me'n recordaré tota la vida, perquè va ser l'11 de setembre. Aleshores, les dues grans organitzacions eren el FAGC i l'Institut Lambda, que després va dir-se Casal Lambda. El FAGC era més combatiu i reivindicatiu, i jo era molt jove! En aquell moment, lluitàvem per la derogació de la Llei de perillositat i rehabilitació social del règim franquista, que,

Jordi Samsó > La lluita contra el VIH i la pedagogia contra l'homofòbia han estat els dos grans pilars de la meva feina dins el moviment

de fet, es va abolir aquell mateix any. Recordo que passejava per Barcelona entre les paradetes que hi havia al carrer per celebrar la Diada i a Ronda de Sant Pere em vaig topar amb la del FAGC. M'hi vaig apropar i vaig demanar informació. I allà és on començà tot per a mi.

Carme Porta > Durant la dècada de 1980 i 1990, la reivindicació de drets va ser importantíssima!

Jordi Samsó > Sí, després de la derogació de la Llei de perillositat i rehabilitació social, encara vam haver de fer unes quantes conquestes. I, és clar, durant molts anys també vam haver de treballar en la lluita contra la SIDA, perquè no cal oblidar que el moviment, sobretot el col·lectiu d'homes gais, és un dels més afectats per aquesta malaltia. La lluita contra el VIH i la pedagogia contra l'homofòbia han estat els dos grans pilars de la meva feina dins el moviment i, en concret, dins el FAGC. Anys després, vaig arribar a la direcció del Casal Lambda, a la dècada de 1990.

Carme Porta > De fet, n'ets un dels creadors, del Casal Lambda.

Jordi Samsó > Sí, de la Comissió Pro-Casal i de la que esdevindria el Casal Lambda sí, però no de l'Institut Lambda. També vaig viure la creació de la Coordinadora d'Iniciatives Gais i que després es va anomenar Coordinadora Gai i Lesbiana de Catalunya. Impulsada per un grup de militants del FAGC que van estar en desacord amb l'orientació que es va prendre.

Carme Porta > En un procés semblant es va ocupar el primer local de Ca La Dona, a baix de tot de l'Avinguda del Paral·lel de Barcelona, al carrer de la Font Honorada. Aleshores s'havien començat a cedir o retornar a les entitats els locals del sindicat vertical que el franquisme s'havia quedat durant tants anys. Te'n recordes?

Jordi Samsó > Sí, i tant. La dècada de 1980 i 1990 va ser el moment d'eclosió de moltes associacions veïnals. Reivindicàvem espais públics per a la ciutadania i que el treball importantíssim que feien moltes entitats fos reconegut per l'Ajuntament. Per això, moltes ocupaven espais i, després, arribaven a un acord amb el consistori, com va passar amb Ca La Dona.

Carme Porta > Però han calgut anys! Ens van cedir diversos locals, el lloguer dels quals havíem de pagar amb les subvencions que rebíem, però fins no fa massa, uns cinc anys com a molt, no hem tingut locals municipals propis. Aquesta va ser la primera lluita, la dels espais.

Cristina Garde > I més enllà de guanyar els espais, com s'explica que el moviment LGBTI aconseguís fer sentir les seves demandes, com el matrimoni entre persones del mateix sexe o la desaparició de les teràpies aversives al sistema públic de salut? No totes, però, han estat reconegudes fins anys més tard. Com impacta la SIDA en la conquesta d'aquests drets civils?

Jordi Samsó > És cert que hem hagut d'exigir molts drets que no hem obtingut fins no fa massa. Al 1987 teníem claríssim a quins drets aspiràvem. Estan tots recollits a la Carta de Drets que va fer el FAGC. I encara hi havia un document anterior del 1975. Però una cosa és el que volíem, i una altra com hem hagut de lluitar-ho. Hi va haver esdeveniments, fites, que van ajudar a pressionar els mecanismes per

fer-ho possible. Recordo, per exemple, una manifestació que vam fer a Vic el 1987, quan una parella homosexual va demanar poder-se casar. Allà, érem quatre gats!

Carme Porta > Ara muntés el Pride i hi van 15.000 persones, però abans era més difícil. En algunes, havíem arribat a ser com a molt 30 persones! [Riu]

Jordi Samsó > La reclamació per poder-se casar va ocasionar en el moviment una doble discussió. Per una banda, des de fora, a nivell social, se'ns exigia que expliquéssim per què volíem que persones del mateix sexe es casessin. Per altra, internament, hi havia un gran debat, juntament amb el moviment feminista, que posava en qüestió el concepte i l'estament del matrimoni. Així que a la pancarta que dúiem a Vic al 1987, imagina't la giragonsa intel·lectual, hi vam posar: «Pel reconeixement social de la parella homosexual». I punt. Perquè enteníem que el matrimoni era una institució que educava en la tradició més «heterosexista». Però com havíem de reclamar nosaltres el matrimoni? Nosaltres no el volíem, el matrimoni!

Carme Porta > Aleshores, és clar, no hi havia ni tan sols una llei que reconegués les parelles estables. I nosaltres reclamàvem reconèixer les parelles homosexuals.

Jordi Samsó > La llei que reconeix les parelles, de fet, no arriba fins al 1998.

Carme Porta > És que no teníem dret a res fins aleshores.

Jordi Samsó > El que va impulsar la conquesta de drets va ser l'impacte que va causar la SIDA. Va fer que instàncies europees s'adonessin que, encara que fos per evitar el contagi de la malaltia, calien polítiques

Jordi Samsó > El que va impulsar la conquesta de drets, el que va remoure tot l'engranatge, va ser l'impacte que va causar la SIDA. Allò va fer que instàncies europees s'adonessin que, encara que fos per evitar el contagi de la malaltia, calia engegar algunes polítiques. Devia ser pels volts del 1993 o del 1994 quan el Parlament Europeu va aprovar la regulació més gran que s'ha fet mai en relació a l'orientació i la identitat de gènere. Això va obligar els estats membres a prendre mesures, però, és clar, llavors entre el PSOE, que estava fins al capdamunt de casos de corrupció, i el PP, que guanyava les eleccions... es va anar molt lent en implementar-ho. Entre el 1994 i el 1995, això sí, es van crear els primers registres municipals de parelles de fet a Vitòria i a Barcelona, respectivament. Però no és fins al 1998 que a Catalunya es va considerar que havia arribat el moment de reconèixer-les. El primer pas a tot l'Estat espanyol el va fer el govern de CiU amb la Núria de Gispert, que era d'Unió! Però va ser importantíssim. Després, va venir tota la resta.

Carme Porta > Sí, però el primer reconeixement de drets de les

persones LGTBI no va ser individual, sinó de parella! Això implicava la possibilitat d'obtenir la pensió de viudat i podíem parlar d'adoptar. Va ser històric. És cert, però, que allò va ocasionar un debat a l'entorn del matrimoni dins el moviment que va ser bastant agre. Primer, ens plantejàvem si el nostre reconeixement de drets només passava per poder-nos casar. I, segon, posàvem en dubte el matrimoni com a institució patriarcal, amb la qual no ens sentíem bé. Molts deien, i després ens hem adonat que tot s'ha naturalitzat més ràpid del que aleshores pensàvem: «Encara que jo no em vulgui casar, vull tenir aquest dret reconegut». En aquell moment recordo altres accions de protestes. Recordes aquella que vam fer a la Renfe?

Jordi Samsó > Sí, i tant que la recordo.

Carme Porta > I ens vam aliar amb el moviment d'objectors de consciència, que aleshores no era encara el moviment d'insubmisos que va acabar sent. Tot venia per una campanya de publicitat d'agències de viatge i empreses de transport, en què et feien un descompte si hi

anaves amb la parella. «Viaje con su pareja», deia l'eslògan, però l'oferta, és clar, no incloïa les parelles LGTBI, i tampoc els objectors de consciència, que aleshores semblaven massa revolucionaris. Al final, les empreses van accedir a canviar-ho.

Jordi Samsó > També vam anar a les oficines d'Ibèria!

Carme Porta > Érem un moviment molt actiu. Ara encara ho és.

Jordi Samsó > També recordo, al 1992, batallant contra el nou catecisme de l'Església. A l'avinguda de la Catedral de Barcelona vam fer la primera «petonada» sobre dos llits. Era una veritable campanya d'apostasia. Érem combatius, esquerranosos i minoritaris. I estàvem tan ideologitzats!

Carme Porta > Ara, en canvi, penso que es discuteix poc, sobretot sobre qüestions de fons, com la identitat. El debat més popular, aleshores, era si tu t'etiquetaves com a home gai o dona lesbiana, o si eren els altres qui et posaven l'etiqueta. Va ser un moment àlgid del moviment. A més, a Europa, s'estaven aprovant lleis

Carme Porta > Als 1980 a Anglaterra el moviment va emprendre una acció fortíssima, l'«outing», en què treien de l'armari polítics gais, però que donaven suport a lleis homòfobes

homòfobes, com a Anglaterra cap a finals de la dècada de 1980. Al món anglosaxó, el moviment va emprendre una acció fortíssima, l'«outing», en què treien de l'armari polítics que se sabia que eren gais, però que donaven suport a lleis homòfobes. Aquí es van fer intents, però estàvem massa lluny encara del poder i les institucions per saber si algun polític formava part del col·lectiu LGBTI realment.

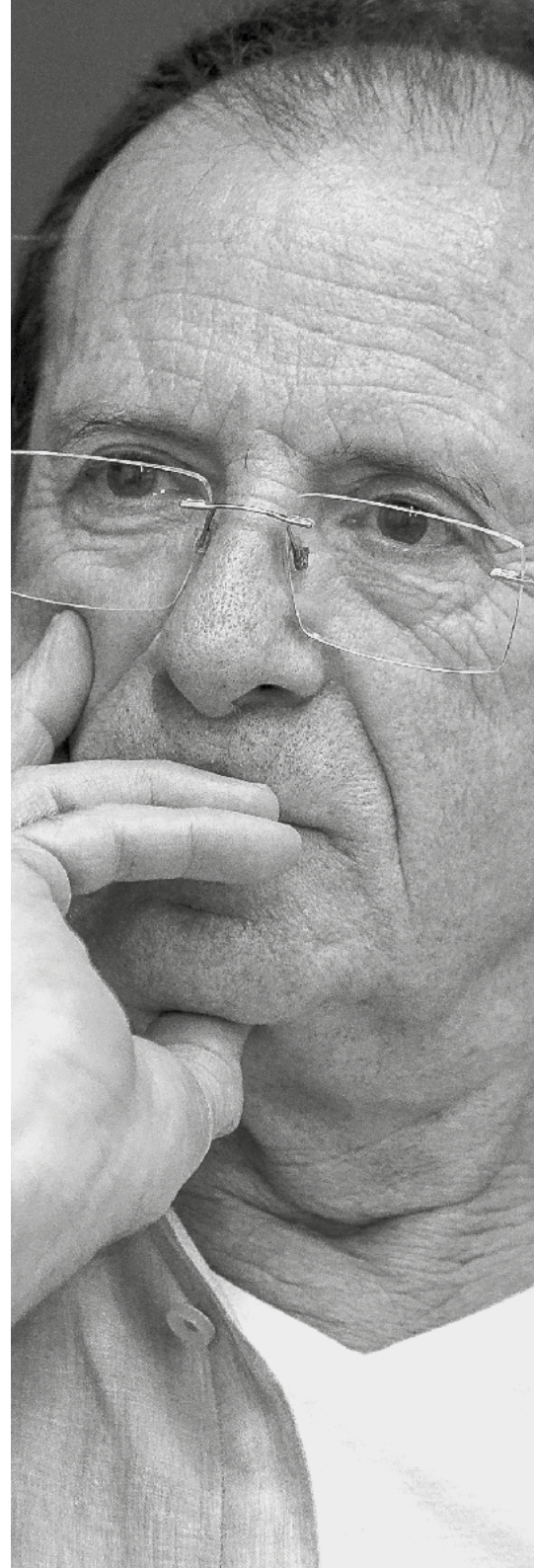
Cristina Garde > A les institucions hi va arribar anys més tard, cap als 2000, quan es forma el Govern catalanista i d'esquerres. Aleshores, el moviment LGBTI impulsa el primer pla per al col·lectiu, que suposarà un pas indispensable per a la seva normalització. Com s'engeguen aquestes polítiques LGBTI?

Jordi Samsó > Vaig arribar al Govern el 2004 per dissenyar el Pla Interdepartamental per a la no Discriminació de les Persones Homosexuals i Transsexuals. Abans però, vaig posar en marxa l'àrea de Govern: Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual. Ara, tot això és dins el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, a la Secretaria d'Igualtat, però

en aquell moment es va vincular al Departament de Presidència.

Carme Porta > És que no s'havia fet res abans amb un enfocament global! Estaves tot sol en un despatx havent de pensar quines serien les línies mestres d'un programa per al col·lectiu LGBTI i d'un pla que concretés aquestes línies i ens reconegués, en un sentit ampli, els drets en matèria d'Educació, Salut, Empresa, Justícia...

Jordi Samsó > «Per on començo?», et demanes. Va ser gràcies a l'Institut Català de les Dones que vam començar a traçar el pla. Primer, vam visitar una per una totes les conselleries, per saber quines eren les prioritats en cada àmbit, i amb quin termini podíem assolir-les. També vam engegar una àrea d'estudis, que analitzés el context del col·lectiu LGBTI. I ens vam adonar que necessitàvem un òrgan consultiu. Vam deixar moltes coses fetes per al llarg termini. I no ho vam tenir gens fàcil. El cert és que el primer govern catalanista i d'esquerres, que va durar fins al 2006, va ser una mica convuls, sobretot per l'Estatut, l'accident del Carmel i el Cas Carod-Rovira. Final-

FUNDACIÓ

Carme Porta > Catalunya va ser el primer país a tenir el primer programa per al col·lectiu LGTBI, el primer pla i el primer consell de participació

ment, vaig tornar a la meva feina a l'empresa privada.

Carme Porta > No és que el pla per al col·lectiu LGTBI no fos una prioritat, però va ser un moment de canvi de moltes polítiques. En el següent govern catalanista i d'esquerres vam seguir fent feina. Aleshores, ja hi havia un equip de tres persones, es va tenir pressupost i vam començar a desenvolupar el pla que havia deixat preparat el Jordi. El més important que vam fer va ser adonar-nos que necessitaríem una Llei contra la LGTBIfòbia. Aleshores vam engegar un procés brutal de participació a tot el territori amb les entitats i, al final, vam aconseguir un primer esborrany consensuat de la normativa. Què va passar? Que el 2010 vam perdre el Govern i va entrar Convergència fins al 2016 i tot allò es va quedar en un calaix durant uns quants anys. Cap al 2014, em va trucar l'Eugení Rodríguez, de l'Observatori contra l'Homofòbia, i em va demanar si jo encara tenia aquell darrer esborrany. L'hi vaig passar i el moviment se'l va fer seu, perquè, de fet, també ho era. Van ser diversos grups parlamentaris, entre ells Esquerra, els que van reclamar al Parlament l'aprovació de la Llei, a petició del col·lectiu LGTBI. Ara tenim

una llei que és capdavantera al món! Catalunya va ser el primer país a tenir el primer programa per al col·lectiu LGTBI, el primer pla i el primer consell de participació.

Jordi Samsó > I recordo que al 2006 ja es penjaven les banderes multicolors a totes les seus de Govern per celebrar el 28 de juny el Dia de l'Orgull. Cal posar en valor la tasca important que s'ha fet.

Cristina Garde > Arribada la dècada del 1990, i malgrat que després s'impulsaria el programa per al col·lectiu LGTBI, hi ha en el col·lectiu un cert desgast. El moviment gai s'imposa al moviment de dones lesbianes que, alhora, s'allunya del moviment feminista. Per què s'atomitzen les lluites? Com es construeix, des d'aquesta divisió, la visibilitat del moviment?

Carme Porta > Després de tantes lluites combatives, cap a la dècada de 1990, efectivament, el moviment gai i de lesbianes ens vam distanciar. Hi va haver un trencament intern. Ni teníem els mateixos debats, ni les mateixes necessitats, ni la mateixa visibilitat. La visibilitat de les dones lesbianes i de les persones trans-

Carme Porta > Qui ens ha tret de l'armari a les dones lesbianes han estat els fills i les filles. La gran eclosió del moviment de dones lesbianes es dona amb la transformació familiar

sexuals dins el moviment ha estat sempre un drama. Tot allò que no sigui blanc, gai, amb diners i un cos musculat no existeix. Això, al món heterosexual, també passa. Per això, avui dia, es creen coses com #OnSónLesDones, perquè, al final, arriba un moment en què necessites quantitat perquè hi hagi qualitat.

Jordi Samsó > Sí, hi havia un ambient molt tens.

Carme Porta > En diverses rodes de premsa, recordo la dificultat perquè una dona donés la cara. I aquesta és una reticència que encara ara existeix. De fet, no fa massa vam impulsar i executar una exposició amb la Pepa Vives, *Som Així! Quotidianitats Lesbianes*, on proposàvem a 50 dones lesbianes que es mostressin. Només ho van fer 19! I, ostres, algunes han estat militants! La invisibilitat en les dones lesbianes es deu a una triple càrrega: ser dona, reivindicar-se sexualment i, a més, fer-ho amb una sexualitat no normativa.

Jordi Samsó > Com a moviment, jo crec que hem perdut l'àgora que teníem anys enrere, encara que fos més minoritari. I se'n fan, de discus-

sions, però menys. Per això, m'ha agradat que el moviment feminista hagi fet eclosió aquest 8 de març, després del cas de *La Manada*. Han aconseguit que un fet individual es convertís en una causa col·lectiva. Aquí es mou alguna cosa. Aquí han sabut transcendir. Penso que és el que li ha mancat al moviment de gais i lesbianes, que un esdeveniment impacti en la consciència col·lectiva i l'obri a tothom. No hi incloc les persones transsexuals, perquè em penso que tenen necessitats més específiques que encara estan treballant. Tot això, però, només es pot fer reconstituïnt-se, debatent més. Ens falta la llumeta per acabar d'obrir camí. Al final, totes les lluites per l'orientació i la identitat sexual sembla que conflueixen.

Carme Porta > El moviment feminista sempre ha estat molt en contacte amb el moviment LGTBI, però és veritat que no sempre hi ha hagut voluntat de diàleg i confluència per les dues bandes. Quan ambdós moviments estaven molt ideologitzats, era fàcil anar de la mà. Quan el moviment gai es va convertir en «ser gai és *guai*» i tant és que sigui de dretes com d'esquerres, aleshores

tot ha estat més difícil. Perquè ser gai o ser lesbiana per sí mateix no és revolucionari, igual que tampoc ho és ser dona. El que és revolucionari és reivindicar-se com a gai o lesbiana i prendre consciència de ser dona. Reclamar un lloc al món és el que fa aquests moviments revolucionaris, perquè provoca un canvi social. El 8 de març, per sort, en vam ser moltes, al carrer. I ara també es fa el Pride, que encara que visibilitza especialment un tipus estereotipat té un valor molt gran. Això no vol dir, però, que la distància ideològica entre els moviments hagi augmentat.

Jordi Samsó > Potser també s'ha perdut la confluència perquè ens hem centrat en l'acció tècnica i poc en debatre.

Carme Porta > Sí, és cert. Ara estem en el desplegament de la Llei, però no hi ha un debat per saber cap a on anem. El matrimoni, però després què? La Llei, però després què? Tot i així, també penso que entre els joves hi ha una recuperació de l'espai públic per a la reivindicació. Potser la crisi econòmica també ha sacsejat coses i n'ha naturalitzat unes altres. Els darrers anys, per exemple, qui ha

tret de l'armari les dones lesbianes han estat els fills i les filles. Perquè, mentre vivíem juntes, ningú posava en dubte que podíem ser amigues i, en canvi, que dos homes visquin junts es veu amb més estranyesa. Quan vam començar a tenir fills i els havíem de portar al metge o anar a les reunions de l'AMPA, sí que havíem de reivindicar que nosaltres érem les mares. Per això crec que la gran eclosió del moviment de dones lesbianes es dona amb la transformació familiar.

Cristina Garde > Per què han estat tan importants les famílies? Han ajudat, en certa forma, a construir referents d'èxit en els quals el moviment LGTBI es pogués emmirallar? Quins són els reptes que li queden per endavant al col·lectiu?

Jordi Samsó > Les famílies han estat una peça fonamental del moviment. I crec que és en el que caldrà treballar, i molt. Les persones creixen, i créixer vol dir construir projectes viables de futur. Quan ets nen, penses com voldràs ser d'adolescent. I quan ets adolescent, penses com voldràs ser quan siguis una persona madura. Al moviment ens calien les àvies lesbianes i els avis homosexuals, perquè fins ara no sabies imaginar-te com voldries ser quan fossis una persona gran. No teníem referents positius per a tot l'itinerari vital, perquè no existien! I, aquest, és ara el gran repte. Per això les famílies han estat tan importants, perquè ho han fet visible.

Carme Porta > A més, és interessant veure quin paper juga la gent gran del moviment, perquè es plantegen necessitats que fins ara no s'havien plantejat. De fet, és cert que hi ha qui pensa que, si ha d'anar a viure a una

Jordi Samsó > Es comença a entendre que la diversitat d'orientació i la identitat sexual és present a tots els àmbits de la vida. I aquest interès és la millor forma d'entrar i comprendre el moviment LGTBI

residència, haurà de tornar a tancar-se a l'armari. Així que és important que aquesta gent gran militant reivindiqui un espai propi, per seguir construint referents.

Jordi Samsó > Sí, no ho tenim tot fet ni de lluny. No cal oblidar, malgrat que sembla que és història, que la meua generació encara ha hagut de patir les agressives teràpies aversives. Ara ja no se'n fan, al sistema públic de salut, però sí a la privada, on li diuen teràpies reparatives o de reorientació. Encara que no et facin electroxoc, a l'assessoria del Casal Lambda ens arriben persones destruïdes. Les que no hi arriben, se suïciden? No ho sabem però, el conflicte personal que suporten és molt dur.

Carme Porta > També hem hagut de patir les agressions al carrer. Encara ara les patim, però per sort tenim una llei que ens protegeix i un codi penal que pot aplicar-se. Tot i així, val a dir que la nostra normativa és civil, no penal. Encara que contempla mesures sancionadores, amb l'aplicació de l'article 155 aquest reglament no ha acabat de desplegar-se i ara s'hauria de tornar a recuperar. Així i tot, Catalunya no té totes les com-

petències per poder-ho fer bé. Això s'ha de reclamar a altres instàncies o desenvolupar-ne pròpies.

Jordi Samsó > La lluita contra l'homofòbia és, sens dubte, un altre gran repte. Per què hi ha homofòbia? Justament perquè hi ha dubtes i hi ha pors, i això genera una actitud hostil cap a les persones LGTBI, a les quals s'invisibilitzen. I clar, venim i tenim una cultura molt masclista i homòfoba!

Carme Porta > També em sembla important que qui lideri les polítiques LGTBI sigui una persona del moviment. Això afecta a la formació, a l'empatia amb les entitats. El fet que l'àrea s'hagi funcionaritzat ha impedit anar més enllà. També és important seguir buscant espais de representació i de reflexió, com dèiem. Per això vam crear no fa massa el grup *Bollos en teoria*, que ens reunim i recuperem la genealogia teòrica del feminisme lesbiana. I tenim prou èxit, amb aquestes xerrades! Per Sant Jordi també organitzem la trobada *Te amb bollos*. Hi fem lectura de poesia lèsbica per poetes lesbianes i concerts. Així que sí, cal recuperar espais, teoria i referents.

Jordi Samsó > Efectivament, cal recuperar discussions que donin consistència a certes accions. Per això també és important contrastar idees. Al Casal Lambda, a vegades tinc la sensació que no ho hem fet prou bé o ens hem pensat que tot està fet i només cal organitzar sortides d'oci i esdeveniments culturals. Per sort les noves generacions de Joves Lambda estan reprenent els espais de debat tant i tant necessaris.

Carme Porta > I és cert que, per contrastar idees, ens cal ampliar els espais d'acció. La gent s'ha anat especialitzant i hem acabat perdent el vincle. Potser ens hem deixat endur per la superficialitat. No fa massa es va organitzar el *VisibLES*, el festival de cultures lesbianes, a La Bonne Centre de Cultura de Dones de Barcelona. Doncs és un projecte que, sorprenentment, no s'havia fet abans! Sembla mentida que al 2017 encara haguem de muntar festivals per donar visibilitat al moviment de dones lesbianes, però és un esdeveniment que no deixa de créixer.

Jordi Samsó > Tot i que sovint, en la lluita LGTBI, els compromisos et

van hipotecant el temps, el cert és que tot el que s'ha fet aquests anys enrere ha deixat un registre, una petja que gairebé és ja impossible d'esborrar. Segur que hem fet coses malament també, però a la dècada de 1980 tot eren bones intencions, a la de 1990 es va treballar i, ara, els darrers temps, s'ha lluitat intensament en l'àmbit legislatiu. Bé, tot això es queda amb nosaltres.

Carme Porta > Al principi, parlàvem de la Carta de Drets del FAGC. Doncs d'aquella llista encara hi ha coses que es poden fer.

Jordi Samsó > Oi, i tant!

Carme Porta > I si rellegeixes les reivindicacions de les dones a les I Jornades Catalanes del 1976, és vigent. Ens queda treballar en sensibilització social, incloent també les administracions, és clar.

Jordi Samsó > Hi ha interès, a l'Administració, per les qüestions LGTBI. No fa massa, vaig impartir una formació al consell comarcal del Baix Empordà, on hi havia sanitaris, policies, professorat. Hi ha una consciència social que no està prou avaluada

ni mesurada. Hi ha interès perquè es comença a entendre que la diversitat d'orientació i la identitat sexual és present a tots els àmbits de la vida. I aquest interès és la millor forma d'entrar i comprendre el moviment LGTBI. ■

